

COSES NOSTRES

**Associació de Jubilats i Pensionistes
del Banc Sabadell**

Informació Periòdica • Número 62 • juliol 2024

Editorial

En el moment de preparar aquest nou exemplar de la revista, hi ha un assumpte que està en boca de tots els socis. L'OPA hostil del BBVA sobre el Banc de Sabadell.

Encara és molt aviat per saber com acabarà tot plegat, però tenim dos grans escenaris oberts.

El primer és l'èxit o no de l'OPA. I el segon és, en el cas que l'OPA assoleixi els seus objectius, si això comportarà també la desaparició de la marca Banc Sabadell i una fusió comercial i operativa d'ambdues entitats. I una cosa no porta necessàriament a l'altra atès l'impacte social de la fusió, tant pel que fa als llocs de treball que es poden perdre com també per una degradació de la competència en el sector. Caldrà esperar.

I pel que fa a l'Associació, com ens pot afectar tot plegat? Si l'OPA prospera, seguirem gaudint del patronatge del Banc que en resulti? Aquí cal recordar que aquest patronatge no és només econòmic, sinó també a través de la cessió gratuïta del nostre local social.

Aquesta incertesa ha portat la Junta a començar a treballar en un "Pla B" per estar preparats per a la nova situació que pugui resultar d'aquest procés.

En aquests sentit, els nostres Estatuts preveuen la dissolució de l'Associació o la fusió amb una altra associació amb similars objectius socials. Però la Junta creu que abans de plantejar-nos aquestes opcions primer cal intentar mantenir la nostra activitat i, amb això, continuar donant servei a les més de 700 persones que son sòcies o parelles de socis. Creiem que seria una llàstima perdre tot el que hem construït fins avui.

En aquest sentit hem mantingut una reunió amb la Sra. Laura Pineda García, Regidora d'Acció Social i Benestar Animal de l'Ajuntament de Sabadell, per exposar-li les incerteses que ara mateix tenim sobre la taula i explorar quines opcions podríem tenir de futur en aspectes com, per exemple, una possible cessió d'espais municipals, tal com l'Ajuntament ja fa amb altres associacions de gent gran del nostre municipi. Cal dir que aquesta reunió, que va tenir lloc al nostre local social, va ser molt cordial i que la regidora va expressar el seu desig que poguéssim continuar amb la nostra activitat i manifestà que en el pitjor dels escenaris segur que trobaríem una solució

que permetés aquesta continuïtat.

De moment ha estat una primera presa de contacte i ara caldrà esperar l'evolució dels esdeveniments.

En tot cas us desitgem que passeu un molt bon estiu i us recordem que nosaltres tancarem per vacances des del 15 de juliol fins l'11 de setembre.

Pere Miralles

President

Crònica d'activitats anteriors

Viatges

VIATGE AL PAÍS BASC

El viatge va ser aquest passat mes d'abril, amb allotjament a l'hotel Santuario de Arantzazu a Oñati. En aquest santuari emblemàtic es venera la Mare de Déu d'Arantzazu, trobada el 1568 pel pastor Rodrigo de Balzategui. És un símbol per a Euskal Herria i un lloc de pelegrinatge per a creients i de visita per a turistes.

D'aquest viatge destaquem les visites a Bilbao i el museu Guggenheim, Ger-nika, Mundaka –un petit i encantador poble centrat al voltant del seu peculi-ar port pesquer– i Lekeitio.

A Donostia/San Sebastián và-rem gaudir del seu passeig ma-rítim i la platja de La Concha, i una visita guiada ens va per-metre conèixer el Teatro Victo-ria Eugenia, el palau de Mira-mar i l'edifici de l'Ajuntament, que havia estat un casino. També ens vam arribar a On-darribia i Hendaya, sense obli-dar Vitòria i Durango, el nucli històric de la qual va ser decla-rat Conjunt Monumental i ens portà a descobrir una vila d'ori-gen medieval.

Finalment Oñati, Getaria i Zarautz on destaca la seva platja, el Palau de Narros i l'església de Santa María la Real. La ciutat és molt coneguda pel restaurant d'Arguiñano.

Acabat tot el programa de visites, al sisè dia retornarem a casa.

Joan Ignacio i Prunés

VIATGE A LA BRETONYA

La regió de Bretanya, creada pel govern de Vichy durant la Segona Guerra Mundial, comprèn el 80% de l'antic ducat de Bretanya, considerat el bressol de la nació bretona. El 20 % restant pertany actualment al departament del Loira Atlàntic, que forma part de la regió del País del Loira, amb capital a Nantes, que era la capital històrica del ducat de Bretanya.

L'objectiu del viatge era fer la

visita, tant visual com cultural, a diverses ciutats importants d'aquesta regió: Nantes, Vitré, Fougères, Mont Saint Michel, Saint-Malo, Dinan, Concarneau entre d'altres. Totes elles amb una gran història de molts segles i magnífics monuments, castells, catedrals o capelles. Cada visita superava l'anterior.

Resumint: un bon viatge i un preciós país.

Joan Ignacio i Prunés

Sortides culturals i d'esbarjo

CALÇOTADA A BALAGUER

La distància de Sabadell a Balaguer és de 143 quilòmetres i unes dues hores de carretera, cosa que ens obliga a matinar (sortida a 2/4 de vuit).

De fet, el trajecte no es va fer gaire feixuc, i amb ganes de passar-ho bé arribarem al restaurant on ja teníem l'esmorzar preparat.

Per a l'organització de les visites es van haver de fer dos grups. Mentre uns anàvem a Balaguer, l'altre grup es dirigia al Mas de Colom, un espai-experiència. Un mas antic que recull les essències d'una marca que conserva els valors de la terra i els projectes de futur agrari per a tot el món. Es tracta d'una finca històrica amb una gran singularitat patrimonial, ja que presenta referències notarials del segle XVI i conserva l'empremta cistercenca d'una col·lectivitat de monjos provinents del sud de França que s'hi va instal·lar a principis del segle XX. Durant la Guerra Civil espanyola va fer les funcions d'hospital militar.

Es presents vàrem poder gaudir de la visita històrica i d'un tast d'oli i fruits

secs procedents de la seva producció (Casa Borges).

L'origen de la ciutat de Balaguer cal buscar-lo als inicis dels segle VIII arran de l'arribada de les tropes àrabs i amazigues que varen entrar a la península per l'estret de Gibraltar l'any 711.

Després d'aquests inicis la ciutat va patir un seguit de conquestes. Les primeres repoblacions a l'època feudal es produeixen el 1106 (Arnau I d'Anglesola) i es van consolidant a partir de 1118. Amb els Àustries queda definitivament incorporada a la Corona. Balaguer va patir grans trasbalsos durant la guerra dels Segadors, la de Successió, la primera guerra Carlina i la contesa civil del 1936-39. Com podeu veure, una vila remarcable per la seva història.

Vam gaudir amb els calçots i les carxofes servides en el dinar i tota la resta.

Joan Ignacio i Prunés

CARGOLADA - VISITA AL MONESTIR DE LES AVELLANES

S'estava acabant el primer semestre i encara no havíem fet la tradicional cargolada... Al final vàrem triar un lloc a prop de Balaguer, terra de cargols, i la visita cultural la vam fer al monestir de les Avellanès a Os de Balaguer.

L'origen d'aquest Monestir rau en l'arribada de Joan d'Organyà des del Monestir de Vallclara (Priorat) la primera casa premonstratenca de Catalunya i una de les primeres de la Península, per establir-se al lloc de Mont Malet. Segurament va arribar acompanyat d'altres monjos que van ocupar una cova natural on duïen una vida d'eremita, però el lloc triat no reunia les condicions necessàries per acollir una comunitat nombrosa.

El 1159 Joan d'Organyà ja havia obtingut el vistiplau del bisbe però l'empenta definitiva per al nou assentament es va produir el 1166 quan el comte d'Urgell Ermengol VII i la seva esposa Dolça van fer una important donació de béns a la comunitat, moment en què també s'esmenta la pertinença a l'orde premonstratenc i la denominació de Santa Maria de Bellpuig, tot i que més endavant hom el coneixeria com Bellpuig Vell per diferenciar-lo del nou Monestir que es desenvoluparia molt a prop.

Fem un salt important en la història del Monestir i passem al segle XX.

El segle XX va quedar marcat, com a la resta de comunitats monàstiques,

per un seguit d'infortunis i la repressió: del 1810 i fins el 1813 els canonges van haver de fugir a causa d'una ocupació del francès; després, el Trienni Liberal va tornar a deixar les Avellanès sense comunitat entre el 1820 i 1824. Finalment, el 1835 la casa fou suprimida amb la Desamortització i els monjos van haver de fugir, aquest cop definitivament. El 1840 el Monestir es va posar a la venda, va patir la pèrdua progressiva dels bens mobles i el patrimoni. El 1906 fou adquirit pel banquer Agustí Santesmases, el qual va vendre aquell mateix any, i per 15.000 pessetes, els sarcòfags del comte Ermengol X, els dels comtes Àlvar I i la seva esposa Cecília de Foix i el d'Àlvar d'Urgell.

Les peces van anar a parar a Nova York, al The Cloisters del Metropolitan Museum of Art, on encara es conserven. Les despulles dels personatges foren enterrades a Vilanova de la Sal i retornades a Bellpuig el 1967.

El 1910 hi van arribar els germans Maristes que actualment tenen cura del lloc. En aquesta darrera època s'han fet obres de restauració i millora dels edificis.

Només són uns pocs apunts de l'extensa història d'aquest Monestir, de més de vuit-cents anys d'existència.

Feta la visita anem al restaurant a la destinació final... la cargolada.

Joan Ignàcio i Prunés

Anem a la muntanya

BALMA DE LES PEDRITXES

Aquesta caminada no té gaires secrets, encara que és una mica trencacames, sobretot a la tornada.

Iniciem la caminada des del cementiri de Matadepera on també està situada l'església vella de Sant Joan de Matadepera, inclosa en l'inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya. Es tracta d'un edifici neogòtic, bastit a inicis del segle XX en temps del rector Mossèn Jaume Torras. Va ser construït per substituir l'antiga església parroquial de San Joan Baptista, situada vora la masia de Can Roure i documentada des de l'any 1040.

De mica en mica fem camí en direcció a les foradades de Matadepera, una petita cinglera plena de coves i petites galeries d'un gran bellesa que donen nom a les Pedritxes.

Com dic, sortida de poca dificultat, exceptuant la tornada que per la carena pedregosa fa una mica la guitza i s'hi ha d'anar en compte. Per la resta, un gran dia de companyonia.

Gràcies per la vostra paciència.

Joan Ignacio i Prunés

LES ESCLETXES DEL PAPIOL – ERMITA DE LA SALUT

Avui hem fet una mica més el matiner, l'hora de sortida a 2/4 de 8 del matí.

La nostra destinació voreja la corona barcelonina i no se sap mai què pot passar amb el trànsit que es dirigeix al Barcelonès. Tot i això en menys d'una horeta hem arribat al pàrquing de les escletxes del Papiol, primer pas aconseguit.

Les escletxes al municipi del Papiol són unes esquerdes naturals de certa espectacularitat situades a la Serra de Collserola vora el Puig Madrona.

Obertes en una unitat de roca calcària del Miocè, han sigut ocasionades per l'assentament damunt un terreny argilós i estovat per filtracions naturals.

Tenien renom internacional, però foren gairebé destruïdes els anys cinquanta en fer ciment de la roca, malgrat l'oposició de l'ajuntament. Algunes d'elles son actualment visitables pel seu interior, tal i com vàrem poder comprovar.

Seguim l'itinerari fins l'ermita de la Salut, una església ubicada a la serra de Collserola protegida com a bé cultural d'interès local. Els vilatans del Papiol hi celebren un aplec el segon diumenge de setembre. La seva existència com a parròquia està documentada des de finals del segle XI (1060).

Continuant el nostre recorregut ens trobem amb el salt d'aigua de la riera-da, una cascada única dins el Parc Natural de Collserola. La zona està declarada com a àrea de protecció especial pel seu gran valor ecològic.

Abans d'acabar el recorregut fem una visita a l'oratori de sant Venceslau. Un dia de principis del segle XX, el que era propietari de la masia de Can Planes, Enric Llanés, venia amb el carro pel camí des de l'estació del tren on va recollir les seves filles, quan de cop i volta una tempesta els va atrapar. Mentre avançaven pel camí van invocar la dita popular

"Sant Marc, Santa Creu, Santa Bàrbara no ens deixeu" i arribaren sans i estalvis a casa. I convençuts que fou per la protecció divina, el senyor Llanés va fer erigir aquest oratori prop de la masia.

Amb aquesta darrera història acabem el recorregut.

Fins la propera.

Gràcies a tots el participants.

Joan Ignacio i Prunés

EL PI ARANYA

Ruta sense gaire dificultat. La comencem des de l'aparcament de la casa pairal de la Barata situada en l'antic camí ral de Barcelona a Manresa.

Seguint el camí ral, fem parada als peus del Paller de Tot l'Any per esmorzar i continuar fins la Font del Lladre. La font resta situada sota unes balmes en un racó amagat i de difícil accés, molt a prop del Camí Ral de Barcelona. Aquest brollador només és actiu en períodes plujosos, i per sort nostra vàrem poder gaudir del seu raig. Segons la llegenda, el bandoler Capablanca, que feia els seus robatoris al coll del Correu, s'hi amagava dels seus perseguïdors despenjant-se per una de les esclotxes del cingle, fins a la Font.

Mes endavant, en un racó del camí baixem a fer una visita al Pi Aranya. Es tracta d'un pi de poca alçada que ha quedat esparracat per la mateixa natura i que ha aconseguit que les seves branques toquin el terra de manera semblant a les potes d'una aranya. Assolides les nostres fites, iniciem la tornada a la Barata.

Joan Ignacio i Prunés

SERRATEIX

Després d'uns dies de calor poc normal per l'època, el 9 d'abril tot canvia. Arribem a Serrateix a 4 graus de temperatura – sort que la llar de foc del restaurant ens revifa i podem esmorzar abans de la sortida.

Amb un recorregut d'aproximadament tres horetes arribem a les portes del Monestir de Santa Maria de Serrateix on el guia i estudiós - arqueòleg ens endinsa en la història benedictina de l'any 941.

Durant 900 anys (941-1835) es va mantenir independent. L'any 941 ja s'hi troba una comunitat monàstica, encapçalada per l'abat Froilà Oliba Cabreta, comte de Cerdanya i senyor d'aquestes terres, que funda oficialment el Monestir el 977.

Com a elements d'interès tenim la torre de l'Abat, la torre-campanar del segle XIV que defensa el lloc, el claustre d'estil neoclàssic i les urnes dels Sant Màrtirs, Urbici-copatró del Monestir-, Víctor, Zenó i Felícola, situades al nou retaule de la capella dels Sants Màrtirs. La seva veneració data dels primers temps del Monestir; el seu culte és ben viu, com ho demostren les dues festivitats dels Sants Màrtirs i la benedicció del panet per Sant Urbici, el 6 d'agost.

Gràcies al Patronat d'amics de Serrateix que es fundà el 1977 arran del mil·lenari del Monestir es va donar a conèixer el Monestir i promoure la seva restauració i la de tot el patrimoni del municipi.

Després de tanta història passem al dinar que ens espera amb la taula parada. Un àpat prou llaminer com per llepar-se els dits. Acabem amb el brindis final del "xupito" i tots a casa. Fi de la sortida.

Joan Ignacio i Prunés

REFUGI VICENÇ BARBER

Inicialment la sortida ja va ser feta l'octubre de 2013, amb idèntic recorregut, a excepció de la visita a Sant Pau de la Guàrdia.

El conjunt d'origen medieval va formar part del terme del Castell de la Guàrdia i del Monestir de Montserrat des del darrer terç del segle XIV fins a la fi del sistema senyorial a la primera meitat del segle XIX. Al segle XV hi passava el camí de Barcelona a la Seu d'Urgell, el de Martorell a Piera en direcció Manresa i el camí Romeu a Montserrat. Hi havia un hostel, una casa de pagès, un

forn de vidre i un oratori dedicat a Sant Abundi.

Actualment el conjunt format per l'església i la casa de pagès esta dedicat a la restauració o hotel rural.

Joan Ignacio i Prunés

PALAMÓS – CALELLA

Aquesta ha estat una trobada de les importants: 35 participants que han pogut gaudir d'un passeig per la Costa Brava i de bona companyia.

Palamós és un municipi de Catalunya situat a la comarca del Baix Empordà. El seu port, raó de l'existència del municipi, ha tingut èpoques de gran esplendor, especialment al principi del segle XX, amb la indústria del suro i la corresponent fabricació de taps. Ara el conjunt portuari aglutina tres importants sectors: el pesquer, el comercial i el turístic.

Té com a llocs característics i importants per la seva història el Poblacó Ibèric de Castell, el Museu de la Pesca, Espai del Peix, l'Església de Santa Maria de Palamós, el Castell de Sant Esteve de Mar, entre d'altres.

Fins arribar a Calella pel camí de Ronda, hi ha centenars de graons i pujades i baixades, no molt importants però en acabar la jornada i en arribar a destinació, ja trobes que les cames necessiten un repòs. Tot i això, el recorregut és molt agraït i recomanable per als amants del senderisme.

Calella és un nucli de població del municipi de Palafrugell i és un dels pocs de la Costa Brava que encara conserva l'encant que es respirava als pobles de la zona abans que arribés el turisme de masses (carrers estrets i cases emblanquinades de coberta inclinada de teula). Encara s'hi poden trobar alguns habitatges tradicionals de pescadors de dues plantes. L'antic poble de pescadors està situat en un tram de costa rocosa, esquitxada de petites cales.

A l'estiu, el primer dissabte de juliol a la platja del Port Bo té lloc la Cantada d'Havaneres que s'ha convertit en una de les més importants de l'estat.

Joan Ignacio i Prunés

Caminades suaus

TOGORES - COLOBRERS I PARC AGRARI

Repetició de dos sortides anteriors.

SANT PERE DE TERRASSA

Per nosaltres, els de Sabadell, sempre s'ha sabut la dita *Un home de Sabadell i un senyor de Terrassa*. Crec que amb aquesta caminada he sabut el perquè.

Mireu, o més ben dit, llegiu... L'església parroquial de Sant Pere apareix documentada l'any 958 com a Sant Pau d'Ègara, probablement perquè era dedicada a tots dos sants conjuntament. La funció parroquial d'aquesta església s'anà consolidant al llarg dels segles X i XI. Al segle XVI va ser abandonada i substituïda, en les funcions parroquials, per la del Sant Esperit de Terrassa.

Els temps eren els que eren i no van faltar autoritats eclesiàstiques ni militars, per descomptat, ni les desfilades d'índole castrense, amb el monarca passant revista a aquella versió dels "scouts" que eren els exploradors d'Espanya, en el cas nostre *Niños Exploradores de Tarrasa*, fermes i impertèrrits davant la mirada en aparença severa del mateix Alfonso XIII. Allà hi havia 15.000 persones.

Aquest passat dimarts 21 de maig es van complir 100 anys des de la visita del Monarca.

Més visites reials.

No era la primera vegada que Sa Majestat visitava Terrassa. Alfons XIII va estar a Terrassa els anys 1907 i 1908, però de pas, amb tren, en visita fugaç. També el 1904, el 1924 i el 1929, en tots tres casos en visita oficial. La vinculació alfonsina amb la ciutat era forta. No en va Alfons XIII va concedir l'any 1909 a la ciutat el títol de "Molt il·lustre" en reconeixement a l'aportació municipal en la potenciació de l'ensenyament superior i, principalment, per la creació i la construcció de l'Escola Industrial.

I fins aquí parlant de la ciutat veïna. Aneu a visitar-la, sobretot no us perdeu el Parc de Vallparadís on es troben el Castell, l'església de Sant Pere i el Museu Tèxtil.

Joan Ignacio i Prunés

MATADEPERA - TORRE DE L'AIGUA I CERDANYOLA - SABADELL

Repetició de dos sortides anteriors.

CASTELLAR – COLOBRERS

El dia no acompanyava gaire –molt emboirat i algun plugim... Tot i això, a l'hora prevista, un grapat d'incondicionals varen venir a la sortida.

Amb *la Vallesana* fins a Castellar i després vorejant la carretera fins la Torre del Turull i bassa de Can Moragues, on vàrem esmorzar, per arribar a Colobrers. El dia plujós feia que els arbres, la molsa i l'herba tinguessin un color verdós intens i això donava al paisatge una tonalitat d'acabat de pintar.

El Rodal de Sabadell encara conserva en molts llocs l'e-

nt d'anys enrere quan avis i pares alguns diumenges ens portaven a dinar o berenar en algun d'aquest llocs. Espais del territori que no hauríem de perdre en nom de la modernitat o del desenvolupament perquè algun polític sense seny hi vulgui fer passar una carretera i malmetre un lloc natural excepcional.

Acabada la caminada, vam fer un esplèndid dinar en un dels restaurants que resisteixen encara a Sabadell, al carrer de la Salut, per acabar la temporada de *Caminades Suaus* que, si tot va bé, reprendrem el setembre.

Bon estiu a tothom i moltes gràcies per la vostra companyia.

Joan Ignacio i Prunés

Espectacles

CONQUERIDORS

El propassat 4 de gener vam anar al teatre Borràs a veure CONQUERIDORS. Una obra súper divertida amb la següent fitxa:

Autor: Ramon Madaula

Direcció: Josep M. Mestres

Intèrprets: Moha Amazian, Roger Coma, Tilda Espluga, Mònica Glaenzel, Ramon Madaula i Vanessa Segura.

Aquesta comèdia té lloc en un plató de televisió on es grava una sèrie històrica. És un rodatge esbojarrat, una producció audiovisual per a una gran plataforma.

Tot és a punt, però l'actor principal, que fa de Jaume I, tot i haver-se documentat exhaustivament, no se'n surt, no troba el personatge, no aconsegueix una interpretació versemblant.

Els nervis són evidents i els productors estan inquietos. Però... què passaria si de sobte aparegués del passat el mateix Jaume I amb la intenció d'explicar la seva versió de la història?

Conqueridors és una comèdia èpica, una oportunitat única per 'colar-se' a un plató i descobrir tots els secrets que es couen en un rodatge televisiu.

Sincerament, crec que va agradar molt a tots el socis/es que hi vàrem assistir.

Montserrat Aguilar

FITZ ROY

El passat dia 18 de gener vam anar al Teatre Borràs a veure l'obra *Fitz Roy* de Jordi Galceran i dirigida per Sergi Belbel. Han demostrat una vegada més que el tàndem que formen tots dos segueix funcionant a les mil meravelles. En aquesta ocasió se situa l'acció entre Xile i Argentina, a la muntanya de Fit Roy on han anat quatre escaladores espanyoles que volen fer el seu ascens per la vessant iugoslava, però problemes climatològics les obliga a aturar-se a meitat de l'ascens i esperar per rebre autorització des del camp base on es troba el marit d'una d'elles. Aquesta parada tècnica s'allarga més del previst i fa que sorgeixen diàlegs entre elles que estan carregats de sorpreses. Molt divertida, i en definitiva crec que va agradar a tots/es les socis/es i convidats assistents.

Belbel i Galceran van encertar al triar les actrius Míriam Iscla, Sílvia Bel, Natàlia Sánchez i Sara Espígul que van fer un gran treball.

Properament tenim preparades les sortides al Cirque du Soleil i El Mago Pop

Montserrat Aguilar

EL MAGO POP

El dia 22 de febrer, dijous, vàrem anar a veure un espectacle de llegenda internacional al teatre Victoria, NADA ES IMPOSIBLE, amb l'actuació del gran i inigualable "MAGO POP".

Catalunya és màgica. Podria semblar un eslògan ideat per atraure encara més turistes, però resulta ser una veritat incontestable. Vivim en un país d'una gran tradició de mags i il·lusionistes, i no només hi ha una afició que s'allarga en els segles, és que és una de les més antigues i reconegudes de tot el planeta. No és una cosa del passat, avui dia hi ha una ampla i profunda dedicació a la màgia,

tot i que estem en un moment en què tant als mitjans de comunicació com en les cartelleres de teatre de les ciutats catalanes es veuen pocs espectacles d'aquesta disciplina. Potser no tenen grans focus, però tenim un mag a cada cantonada.

Qui no es recorda del Màgic Andreu, el Mac-Lari, Juan Tamariz...? I ara tenim el MAGO POP, que ha triomfat fins i tot als EUA.

Centrant-nos en el que vàrem veure i gaudir el dia 22 al Teatre Victòria, cal esmentar especialment el que entenc que diu molt d'un espectacle: Que per molt que durí i per molt llarg que sigui, és que "se'ns ha fet molt curt". I això és el que va succeir aquests dia: "Ja s'ha acabat?"

El Mago Pop deixa el públic aplanat a la butaca per la seva espectacularitat, per un espai sonor que aclapara pel seu volum i ritme i amb una empatia del noi de Badia que ha triomfat, que tothom celebra. Ara la versió de *Nada es imposible* ha incorporat algun número nou (diuen els que van veure l'anterior). Sorprenen perquè ja hi ha sobretítols en anglès en algunes de les seves càpsules audiovisuals. Tanquils, quan parla a públic, ho fa en castellà i català, puntualment.

La sorpresa és constant. L'espectacularitat és de grans dimensions i l'entusiasme del públic que coreja, aplaudeix i batega al ritme que vol Antonio Díaz, sembla que estiguin al Camp Nou.

En resum: Un vespre molt ben aprofitat i digne per un record que resta a la nostra memòria amb nul·les possibilitats d'esborrar-lo.

I si algú vol saber-ne més, que vagi a veure'l, ja que hi ha aspectes que no es poden explicar ni amb mil paraules.

Albert Castellví

ELS WATSON

Els personatges d'*Els Watson*, de la novel·la inacabada de Jane Austen, van ser duts al teatre britànic per Laura Wade, guanyadora del prestigiós premi Laurence Olivier. Aquesta obra de teatre contemporani va tenir un èxit important de taquilla a Londres. Al nostre país, l'obra ha estat dirigida i reininterpretada per Josep Maria Mestres i es va presentar a Barcelona en un escenari tan majestuós com és la Sala Gran del TNC.

Els Watson és una peça amable, romàntica, còmica, sorprenent, que es manté en un to entre cordial i refinat. Un escenari majestuós amb uns finestrals de gran alçada que donen la imatge d'una certa riquesa que ve imposada per una jerarquia social, dels que viuen en el privilegi. L'obra vessa bon gust amb un vestuari d'època i unes cortines que deixaran pas a un llit monumental on els visos, les armilles i el cossos dels intèrprets bateguen de forma imprevisible.

Sinopsi: L'Emma Watson té dinou anys i acaba d'arribar a la ciutat, i tant ella com les seves germanes s'han de casar ràpidament. Si no, s'enfronten a la pobresa, la solteria o, pitjor encara: una eternitat amb el seu germà boig i la seva esposa horrible.

L'obra s'estructura en dos actes ben diferenciats, el primer amb presentació de personatges, vestuari i esquemes clàssics i un segon on la imaginació de l'escriptora Laura Wade i la magnífica interpretació en l'escenari de la Laura Aubert, cronista de l'obra, i el personatge central Emma Watson interpretat per Laia Manzanares. Tots dos personatges, cadascun des del seu punt de vista, no defensen el matrimoni de conveniència per poder mantenir la famí-

lia, típic del segle XVIII, sinó un matrimoni on convisqui l'amor i sigui el centre de les seves vides. L'autora intenta dominar els personatges, però aquests es rebel·len i donen lloc a un final incert i imprevisible en el qual els personatges es pregunten com hauria de ser el final feliç de L'Emma.

Soc de l'opinió que l'obra és una posada en escena realment espectacular amb escenes meravelloses i on tots els intèrprets ho fan de manera genial malgrat que m'agradaria dir que he gaudit més amb el primer acte que no pas amb el segon que es fa un pèl llarg. En tot cas, una obra molt interessant i que porta a la reflexió.

A. Adell

L'AUDITORI DE BARCELONA

En el transcurs d'aquest semestre, hem fet una molt exitosa sortida a l'Auditori de Barcelona. Vàrem anar a escoltar la nostra Orquestra Nacional, l'OBC, dirigida pel mestre Salvador Brotons i amb la coral CANTIGA. Coral amb moltíssims components i enorme qualitat.

Un autocar de 40 persones, ple. Sempre seleccionem acuradament els concerts que anem a veure. Encara que les condicions que ens fa l'AUDITORI són superlatives: 15 euros per cada butaca de PLATEA CENTRAL (el preu general de la MATEIXA butaca són 45 euros), no voldríem contractar un concert que no fos prou atractiu per al major nombre de persones possible.

I aquest era un "valor segur". Portava la direcció de l'OBC el conegut i admirat Salvador Brotons, tants anys director de la "nostra" Simfònica del Vallès. Va marcar una grandíssima etapa en aquells anys...

A la primera part, el "poema romàntic" de Lamotte de Grignon, en complir-se els 75 anys de la seva mort. L'OBC, amb el baríton Carlos Daza.

A continuació es va fer l'ESTRENA ABSOLUTA del "TE DEUM", obra del mateix Salvador Brotons, qui va dirigir amb mestratge i dedicació la seva pròpia composició.

Un TE DEUM que va comptar igualment amb el magnífic baríton Carlos Daza. I l'esplèndida i molt nombrosa, CORAL CANTIGA. Un gran plaer per als sentits. Una estrena molt assajada que va ser perfecta i emocionant.

A la segona part, la Simfonia núm. 3 de TXAI-KOVSKI. No és precisament la més coneguda del gran compositor.

Sota la batuta enèrgica, molt adequada per aquesta simfonia, Brotons va treure una interpretació per part de la OBC com sempre ajustada, i que satisfà plenament amb el seu so complet i que ens arriba...

Menció especial del finale "allegro con fuoco - tempo di polacca". Quasi un quart d'hora tempestuós, magnífic, diuen que dedicat a la independència de Polònia. Per sortir plenament satisfets, tant de la primera part, com també de la segona.

Joan Deu

CIRQUE DU SOLEIL

El passat 11 d'abril, un nombrós grup de 60 persones inscrites vàrem anar a la Gran Carpa del Cirque du Soleil, instal·lada a l'Hospitalet de Llobregat, prop del camp de futbol del C.E. l'Hospitalet. Vàrem assistir a la versió renovada d'un dels seus més grans i duradors èxits. L'espectacle "ALEGRIA".

Ens van sorprendre les enormes dimensions de la Gran Carpa i de les carpes adossades. Un muntatge extraordinari i costós. Encara que res no hauria de sorprendre'ns de l'empresa canadenca. Tot en ells i en els nombrosíssims espectacles que fa tants anys que volten pel món sencer, és superlatiu.

I no deceben mai. Quasi es podria dir que "Le Cirque du Soleil" és el més gran espectacle del món, com es diu del circ en general.

Equilibristes, acròbates, saltadors increïbles, trapezistes, còmics, funambulistes, etc. etc, amb habilitats de tota mena i gran nivell...

Els artistes són molt professionals i s'entrenen i milloren contínuament, i en són molts. L'exigència en aquesta gran empresa és molt alta.

La música que ens acompanya i ens guia durant tot l'espectacle és molt bona. Un espectacle llarg, que en l'opinió majoritària, es fa curt.

La nostra Associació, que fa tantíssims anys que anem a tot tipus de teatre i espectacles, no havia anat encara en grup al Cirque du Soleil.

Després d'aquesta experiència, esperem tornar-hi en un futur. I en un altre dels seus grans muntatges.

Joan Deu

IFIGÈNIA

A partir de les obres *Ifigènia a Àulida* i *Ifigènia a Tàurida* (o entre els Taures) d'Eurípides, Aícia Gorina fa una mirada humanística, crítica i irònica a aquesta figura mítica entre l'ordre i la revolta, i al valor sagrat del sacrifici en la tragèdia clàssica. Ifigènia, la filla d'Agamènnon i Clitemnestra i germana d'Orestes, el futur legitimador de la democràcia a Atenes, ha de ser sacrificada –segons l'oracle– perquè els déus facin bufar el vent a favor de les naus dels grecs i puguin arribar a Troia per recuperar Helena. Mentre el seu pare es debat entre matar o no matar la filla, l'exèrcit es desespera acampat a la platja. Aviat es quedaran sense menjar, l'estiu és a tocar, la impaciència augmenta, l'atmosfera és sufocant... I la noia verge és a punt de ser sacrificada. Però qui és Ifigènia? La noia que accepta ser immolada pel bé comú o la víctima que acaba representant la bondat més pura? Una noia innocent o una dona conscient? Algú modèlic que cal homenatjar? Una còmplice de la violència? O una rebel?

Joan Ignacio i Prunés

ELS CRIMINALS

La proposta ha tingut un repartiment ambiciós (des de Joan Carreras a Cristina Plazas, Maria Santallucia, Lluís Soler o Maria Rodríguez). La construcció de l'espai és molt suggerent (tipus Rue del Percebe 13) que pot recordar al pròleg de Hamlet (*European house*) que Rigola va fer al Lliure. El problema és que la peripècia dels personatges passa massa de pressa. No hi ha els gags que els caricaturitzin, vinyeta a vinyeta; només un esquitx de rèpliques que demostren la pobresa d'esperit de la majoria de personatges.

En el judici i, sobretot, en el cabaret final (que és on hauria d'esclatar la raó de tanta provocació de bons costums per davant i sexualitat desfermada pel darrere) el castell de focs no aconsegueix aguantar l'envestida. Prat i Coll va fer una celebradíssima *Requiem for Evita*. Aquest estiu, va voler pujar un graó el seu excés (ara quant a producció) amb *For Evita. Astracanada musical*. Era un divertit despropòsit, en què tothom hi tenia cabuda en aquesta mena de missa laica exaltant un personatge (també mitificat per Copi, ves per on). Era una caricatura que es feia a si mateix. Tenia sentit i divertia. Però, lamentablement, aquest cop amb *Els criminals* no es pot aplicar el comodí de l'astracanada, perquè la peça és triada per voluntat pròpia, perquè el pressupost i l'equip hauria de servir per donar molta més potència i força al muntatge. I perquè el discurs de la hipocresia dels reaccionaris (i l'extrema dreta se la pot convertir en nazis o en rèptils que van dominant el planeta Terra) té una sortida tan desafinada que sembla que l'acudit acabi sent l'eslògan.

La crítica de l'obra ha estat escrita per Jordi Bordes periodista del Punt Avui, ja que a mí com espectador em costa definir-la.

Joan Ignacio i Prunés

EL FAVOR

Què estaries disposat a fer per a un amic?

En Cesc, un home de quaranta i tants, vol ser pare. Fa anys que ell i la Clara, la seva dona, ho estan intentant i no se'n surten, així que organitza un sopar per demanar un petit favor als seus millors amics.

Els quatre es coneixen de tota la vida, s'estimen i s'ho saben tot els uns dels altres. Estan acostumats a parlar-se amb ironies i bromes, però la petició del Cesc els obligarà a ser absolutament sincers, provocarà discussions i els portarà a qüestionar-se què és la paternitat, la família, la confiança, i sobretot la seva amistat, i descobriran que potser no s'ho expliquen tot.

El que semblava que havia de ser un sopar qualsevol, acabarà sent una nit que no oblidaran mai.

Els actors, Eduard Buch, David Marcé, Jordi Rico i Marc Rodríguez, que ja els tenim vistos a la petita pantalla de TV3, tornen a deixar el seu protagonisme dalt de l'escenari molt alt... L'enhorabona... i seguiu gaudint de l'espectacle.

Joan Ignacio i Prunés

Diversos

Local Social

PRESENTACIÓ DEL LLIBRE D'EXCURSIONS PEL RODAL DE SABADELL

El mes de gener i al nostre local es va fer la presentació del llibre-guia (Excursions per a conèixer el Rodal de Sabadell) amb la participació del President de la UES Sr. Josep M. Manyosa, conjuntament amb Àngel Artigas i Jaume Pujol, col·laboradors en la creació d'aquest nou llibre-guia d'itineraris per l'entorn natural de la ciutat.

Datat a Sabadell el novembre de 2022, la Unió Excursionista de Sabadell presenta el llibre, una guia que inclou 22 itineraris que sumen en total 215 quilòmetres, 69 hores i 45 minuts de recorreguts diversos, que salven 4.782 metres de desnivell i que transcorren íntegrament pel rodal de Sabadell, entès com tot el conjunt de camps i boscos compresos entre la nostra ciutat i les poblacions veïnes.

Aquesta guia no es pot entendre sense fer una mirada al passat, concretament, dos moments i dos llibres. *El Rodal de Sabadell* de Josep Rosell publicat a les acaballes dels anys '30 i *Itineraris pel Rodal de Sabadell* de Lluís Fernández de l'any 2004.

Amb aquest nou llibre disposem d'una altra eina per aprofundir en el coneixement i estima del rodal i gaudir del paisatge del nostre entorn més proper.

Joan Ignacio i Prunés

TALLER DE MICRO-RELATS

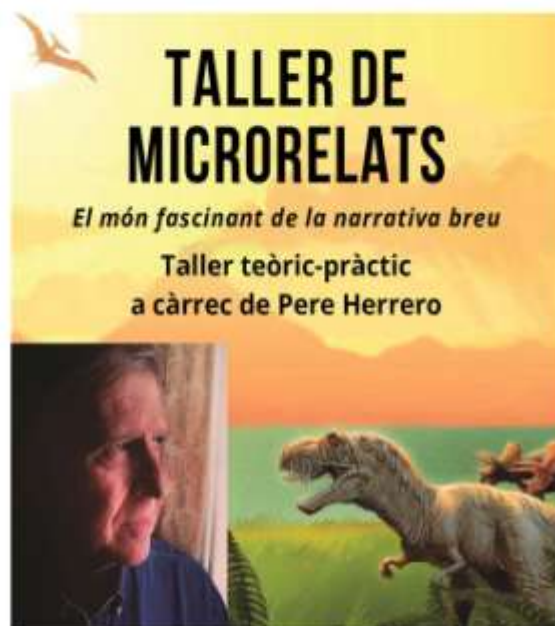
El nostre consoci Pere Herrero va fer un cursat teòric i pràctic de micro-relats el passat 7 de febrer al nostre Local Social, al qual van assistir 6 socis.

En el decurs de la sessió es van analitzar i comentar diferents exemples de micro-relats, així com la seva història i els escriptors més rellevants que han fet incursions en aquest estil.

En Pere Herrero també va explicar amb detall els diferents recursos literaris que es solen emprar tant des del punt de vista creatiu, com per portar els lectors a participar creativament en la interpretació d'aquest tipus de narracions.

De tot plegat en va sortir un taller molt amè, divertit i participatiu.

Pere Miralles

PRESENTACIÓ DE *LA LLUNA DEL CAÇADOR*

El passat 21 de febrer va venir al Local Social la nostra consòcia Carme Falguera per a presentar a tots els assistents el seu nou llibre *La lluna del caçador*.

En total s'hi van reunir uns 15 participants.

En aquesta ocasió, la Carme ens va presentar una obra diferent a les anteriors amb un format que és un compendi de diversos contes curts, ordenats de manera premeditada.

Al final es va encertar un diàleg entre l'autora i els assistents on varen sorgir temes tant diversos com les tècniques que utilitzen els escriptors per construir el seus relats, el procés creatiu o simplement els projectes que la Carme té en curs.

Pere Miralles

DOMICILI INCONEGUT

El dia 7 de març al nostre local social es va representar l'obra de petit format *Domicili inconegut*

És la història de dos amics i una gran amistat que només un fanatisme podia esberlar.

L'any 1938, una escriptora nord-americana, amb el pseudònim de *Kresmann Taylor*, avisava del perill dels totalitarismes. La profecia es va complir i segueix vigent.

Unes cartes entre els dos amics separats per l'atlàntic ens resumeixen la història.

En David Serrano i en Josep M. Roviralta hi van posar les paraules.

La música, en directe, va ser interpretada per en Martín Cáceres amb el seu violoncel.

Aquesta proposta va ser molt ben acollida pels socis, fins al punt d'haver de fer una segona representació a causa de la gran demanda d'assistència.

Domicili inconegut és una obra dura que ens porta a reflexionar sobre el comportament del ser humà en un entorn de fanatisme com el que va precedir a la segona guerra mundial, amb una metamorfosi increïble dels valors més profunds de les persones. Però també ens força a pensar sobre el perquè de tot plegat i quines similituds tenim en la societat actual.

Pere Miralles

1r TALLER DE TÈCNICA VOCAL

Durant el tercer trimestre del present curs 2023/2024 (del 12 de març al 28 de maig de 2024) s'ha dut a terme al local de l'Associació un Taller de Tècnica Vocal, impartit pel mestre i consoci Josep Olivella, director i fundador del *Cor Ad libitum* de la nostra entitat.

Aquesta activitat de l'Aula de Música, totalment gratuïta per als interessats, ha estat oferta als membres de l'esmentat Cor, així com al conjunt de l'entitat, amb el resultat de set persones inscrites: tres cantaires en actiu i quatre socis de l'Associació, dos dels quals s'han integrat al Cor Ad libitum.

Un cop acabat el curset tots els participants volem expressar la nostra satisfacció per l'augment en els aprenentatges i la millora de la respiració i sobretot la projecció de la veu.

El treball individual és un dels grans actius d'aquest Taller, perquè proporciona un seguiment i sobretot un creixement personal amb la correcta emissió de la veu.

Animem al mestre Josep Olivella a continuar oferint aquest tipus de cursets i a la resta de socis i sòcies de l'entitat a apuntar-s'hi!

Amb afecte,

Col·lectiu de participants al 1r Taller de Tècnica Vocal

ASSEMBLEA 2024

El passat 17 d'abril a les 10:30 del matí es va obrir com cada any l'Assemblea de l'Associació, a la qual van assistir una cinquantena de socis.

Es va fer una repàs de les activitats fetes l'any passat, els resultats obtinguts i les propostes de canvis i millores, que van ser plenament aprovades. No les detallem aquí perquè tot això està perfectament explicat en l'acta de l'assemblea i penjada al nostre web (<https://bsseniior.org/area-del-soci/assemblea-general/>).

Com és tradicional, l'assemblea va acabar amb un pica-pica i una animada conversa entre tots els assistents.

Xavier Pitarque

CONVERSES EN FRANCÈS

Aquesta nova activitat té com a objectiu agafar fluïdesa en les converses en aquest idioma a través d'una taula rodona en la qual es posen sobre la taula tot tipus de temàtiques actuals.

Amb això, els participants, a més de refrescar els seus coneixements, també poden actualitzar-los al francès actual. Cal tenir en compte que els idiomes són vius i evolucionen cada dia, per la qual cosa allò que vàrem aprendre a l'escola pot haver quedat molt desfasat respecte la realitat d'avui.

La proposta ha tingut molt bona acollida entre els socis fins al punt d'haver-se creat dos grups de conversa.

L'activitat és dirigida per la Jess Neuquelman, una francesa nascuda a Dunquerque i que ja fa molts anys que veieu a casa nostra.

Pere Miralles

CONCURS DE FOTOGRAFIA

El passat 18 d'abril es va convocar el 14è concurs de fotografia obert a tots els socis i es va donar un termini fins el 20 de maig d'enguany per presentar les fotografies a concurs.

El 5 de juny, un jurat format pels Srs. Joan Maria Rubió, Antonio Carballo i Josep M. Fontanet, del Càmera Club de Sabadell, van dictaminar quins eren els premis a les millors fotografies d'enguany.

Els guanyadors han estat:

1r Premi: Sr. Francisco Díaz
(Roca a la costa, de matinada)

2n Premi: Sr. Pere Miralles (Tempesta a Altea)

3r Premi: Sr. Daniel Graells (Cala amb butaques)

Premi per votació popular: Sr. Bernat Gato (Posta de sol al mar)

Premi autor novell: Sr. Llibert Barcons (Cercles a la platja)

Felicitem els guanyadors i també volem agrair la participació a tots els concursants.

Al nostre web es poden veure les fotografies guanyadores.

Santiago Alonso

TAULA RODONA PEL CATALÀ

Després de cinquanta anys... ara la Taula rodona pel Català

Faltava poc per començar l'estiu del 2023 quan un petit grup de socis interessats i preocupats alhora per la nostra llengua ens vam trobar per proposar una activitat que canalitzés les nostres inquietuds i oferís també un servei més als nostres associats.

Fa pràcticament mig segle –aviat és dit!– que el Banc "de" Sabadell, amb la perspectiva de la recuperació de la Generalitat històrica, es disposava a posar el català en paritat amb el castellà com a llengua d'atenció als clients, la qual cosa comportava la traducció d'impresos, normativa, contractes i opuscles a la llengua pròpia del país.

Ha passat molt de temps, i el país i la seva gent, els canvis en la producció i el consum, la tecnologia, la internacionalització de l'economia i les formes de relació comercial... han canviat moltíssim, com nosaltres i el nostre sistema de vida. I aquell Banc que aleshores estava passant de local a comarcal, que sortiria de Catalunya i arribaria a la City de Londres, que sortiria a borsa... ara es troba amb l'amenaça d'una OPA hostil!

El català fa poc més de cent anys era la llengua dominant a Catalunya. Era "la" llengua del país en la pràctica diària. La universalització de l'educació va anar fent tots els catalans competents en castellà, però no va ser fins l'arribada de la Mancomunitat de Prat de la Riba i sobretot amb la Generalitat de 1932 que es va poder tornar al català la dignitat de llengua oficial.

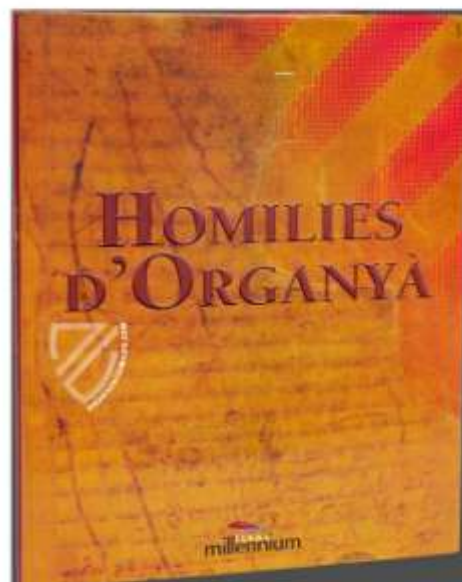
Al llarg de quasi cinquanta anys, les dictadures del segle XX (Primo de Rivera i franquisme) van esborrar el català de l'educació i de l'espai públic, mentre el món s'anava transformant i canviaven les formes de vida. La generació a què pertanyen els membres de la nostra Associació ha viscut en directe aquestes mancances i també ha estat protagonista d'un enorme esforç cívic i econòmic per suplir-les amb infinitat d'iniciatives culturals, editorials i de voluntariat.

Totes aquestes vicissituds deixen les seves "esgarrinxades" visibles en la

llengua, que no pot competir en igualtat de condicions amb l'empenta i el prestigi de les llengües de més difusió en el nostre entorn, el castellà i l'anglès.

Una quinzena de socis s'han adherit a la iniciativa de la trobada setmanal cada dijous, amb una assistència mitjana entre deu i dotze persones, en funció dels compromisos o circumstàncies personals de cadascú.

La fórmula de "taula rodona" ja indica que no són les classes magistrals d'un curs tradicional, sinó temes que el coordinador o els mateixos assistents proposen i desenvolupen. A partir de la comparació amb el castellà i altres idiomes coneguts dels assistents, com el francès i l'anglès es treballen estructures lingüístiques específiques del català que la falta d'escolarització en aquesta llengua ens fa més estranyes. Els inevitables "pronoms febles" deixen de ser un problema quan partim de les fórmules habituals del nostre català parlat, que en simplifica les combinacions, però que no apareixen en el català formal o estàndard. Quan treballem sobre aquestes combinacions que fem espontàniament amb ajuda d'una notació especial, tot queda més clar.

Naturalment, fem atenció a l'ortografia, als mots estranys al català (els famosos "barbarismes"), als calcs del castellà, a les maneres de dir (modismes i frases fetes). I, molt important, posem atenció al significat (genuí) de les paraules, en una època de valors canviant i capgirament del seu sentit, cosa que enriqueix els debats. L'etimologia és la branca de la lingüística que ens ajuda en aquesta tasca d'anomenar cada cosa pel seu nom. També és important rescatar aquelles paraules i expressions genuïnes que recordem haver sentit de petits de manera espontània i que es van perdent simplement per falta d'ús.

La davallada en l'ús social del català és explicable, entre moltes raons, pel gran increment de la població nouvinguda, que ens ha fet passar del "Som 6 milions" a 8 en poc més d'un quart de segle.

El català no és una llengua minoritària, que mereix ser reconeguda a la UE, sinó minoritzada per raons històriques i necessita la implicació dels que la parlem i estimem perquè sigui una llengua valorada socialment i mantingui el prestigi que ja té en el pla cultural.

Afortunadament, d'eines no en falten. Poques llengües tenen la sort de comptar amb una gamma tan àmplia de diccionaris i cercadors com té el català. Diccionari oficial de la llengua, ortogràfic, de verbs, de sinònims, eti-

mològic, bilingües, traductors automàtics, de variants dialectals (inclosa la llengua clàssica), etc. Cal posar a treballar tots aquests elements que tenim disponibles gratuïtament a la xarxa. A les nostres sessions en fem difusió i les posem en pràctica. I tot comença per no renunciar al català quan ens adreces a un desconegut. L'hàbit de tants anys (i generacions!) de fer-ho en castellà pesa, però tot és qüestió d'entrenament.

Avui, gràcies a la tecnologia, tothom pot editar qualsevol text o difondre opinions sobre els temes més variats i controvertits per mitjà de les xarxes socials. La manera d'expressar-se, la cura amb què es fa, tradueixen una manera de fer. No hi ha res pitjor per a un negoci, empresa o organisme veure'n els anuncis o comunicats amb faltes d'ortografia o calcs idiomàtics sense sentit o absurds. Així, doncs, escriure un WhatsApp o un correu de qualsevol manera, sense revisar, pot deixar una pèssima imatge de l'autor.

Mentalitzar-nos sobre totes aquestes qüestions és l'objectiu d'aquestes trobades de Llengua.

La tecnologia ja sabem que no és neutra. Fem-la treballar a favor nostre, amb criteri, en sentit constructiu. No donem per bona una traducció o correcció sense haver-la revisada. Ara ja no tenim la pressa de la "productivitat" i ens podem permetre el luxe de dedicar-hi més atenció. Quan vam començar les classes al Local Social el 1975 teníem pissarra blanca i retoladors i només el llibre "Signe", d'Albert Jané, ara Premi d'Honor de les Lletres Catalanes. Avui, la pissarra electrònica connectada a l'ordinador amb internet ajuda moltíssim en les explicacions i la missatgeria instantània ens connecta i ens permet compartir notícies i continguts.

En acabar els primers nou mesos d'aquesta experiència hem constatat que a més d'entendre conceptes de lingüística que podien semblar complicats, de mantenir el cervell fresc jugant amb les paraules i de refermar coneixences amb sortides com la que vam fer per visitar la seu de l'Institut d'Estudis Catalans, que vam coronar, naturalment, amb un bon dinar, podem dir que ens ho hem passat bé. Bona prova d'això és que l'hora de plegar sempre s'allarga enmig del bon ambient...

El grup és obert a tothom que vulgui participar-hi i l'únic compromís que s'adquireix en apuntar-se en aquesta Taula rodona pel Català és amb la llengua.

Per molts anys!

Enric Ossó

Visita a la seu de l'Institut d'Estudis Catalans

El dia 10 de maig, els socis que cada setmana ens trobem al voltant de la Taula Rodona pel Català vam fer una visita guiada a la seu de la institució que és la màxima autoritat en l'ordenació de la nostra llengua. Volíem veure amb els nostres propis ulls el centre on s'han concentrat els esforços de normalització i modernització del català des del començament del segle XX. Així ens vam presentar al carrer del Carme 47, del barceloní barri del Raval, districte de Ciutat Vella, en aquell divendres assolellat.

A mitjan segle XIX, els moviments d'emancipació nacional i l'auge del Romanticisme promouen la valoració de les llengües europees i Catalunya no en queda al marge. La Renaixença desperta l'interès per la nostra llengua, el Modernisme la posa al dia i el Noucentisme en fa instrument d'alta cultura. La Mancomunitat va donar-hi l'impuls polític i l'Institut d'Estudis Catalans (IEC) va coordinar els esforços de recerca i creació en els àmbits de les ciències i les humanitats al llarg del primer terç del segle XX, amb la voluntat de tenir una projecció internacional. Aquesta gran tasca feta sobre fermes fonaments va fer possible després resistir els anys foscos del franquisme i va permetre la gran recuperació cultural de la segona part del segle passat.

El complex de l'antic Hospital de la Santa Creu construït el segle XVII és avui la seu de l'IEC, de la Biblioteca de Catalunya i de la Reial Acadèmia de Medicina.

L'Hospital havia estat fundat el 1401 (agrupant-ne sis de preexistents) per atendre infecciosos i malalts mentals, a càrrec de monges i dones benefactores, i va portar més enllà el règim de beneficència medieval per incorporar el concepte de servei públic, l'atenció sanitària com un bé comú, que fins aleshores no existia, i passà a ser governat per representants de la Ciutat i de l'Església. L'edifici, el conjunt de les instal·lacions del qual ocupa 5.000 m², es va inaugurar el 1680, aleshores fora ciutat, seguint els criteris més avançats de l'època en qüestions d'higiene i salut pública, com vam poder observar en els múltiples detalls que la nostra guia, la Fàtima, ens va fer notar tot al llarg del recorregut.

L'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau del segle XX es va inaugurar el 1930 en el complex modernista de Domènech i Montaner, avui Patrimoni Mundial.

El 2009 es va inaugurar l'edifici actual, a tocar de l'anterior.

L'Institut d'Estudis Catalans fou fundat el 1907 per Enric Prat de la Riba, el primer president de la Mancomunitat i ocupà inicialment el segon pis de l'actual palau renaixentista de la Generalitat. El 1931 es traslladà a la seu actual, l'antiga Casa de Convalescència de l'Hospital.

La dictadura el prohibí però a partir de 1942 els seus membres es reunien periòdicament de manera clandestina. Entre 1962 i 1982 tingué l'estatge al Palau Dalmaes, sota la cobertura d'Òmnium. El 1976 tornà a ésser reconegut oficialment per l'Estat i la Generalitat restaurada li garantí el pressupost. Des de 1982 ocupa la rehabilitada antiga seu de 1931.

L'IEC exerceix d'acadèmia de la llengua catalana i de centre d'estudis de recerca en totes les matèries del saber per mitjà de les seves cinc Seccions. En formen part 350 membres i compta amb 28 societats filials.

Actualment s'està preparant l'IEC Obert per posar en línia els seus fons documentals i recursos a disposició de tothom.

Vam començar el recorregut amb el vídeo corporatiu que presenta la institució en la sala menjador de la Casa de Convalescència. Ressaltaven els arambadors de rajola ceràmica decorada a les parets, que també trobaríem a la gran escala d'accés. Abunda la rajola de cartabó verda i blanca juntament amb la policroma.

El gran pati central té l'estructura d'un espaiós claustre amb galeries a dos nivells. El primer pis té el doble d'arcs de mig punt que la planta baixa i les seves columnes toscanes recolzen sobre una balustrada. Una ala del primer pis dona pas a un jardí, dedicat a Mercè Rodoreda, amb accés tancat temporalment per reformes.

Tot just entrar vam veure com les instal·lacions de l'IEC bullien d'activitat: congressos, conferències, exposicions... entre d'altres, un de joves matemàtiques catalanes, a banda dels treballadors que sostenen el dia a dia del centre.

El pati té a sota l'antiga cisterna que recollia totes les aigües pluvials i al centre hi ha el petit temple d'aquesta que fa de pedestal de l'escultura en pedra de Sant Pau, en honor del principal benefactor de l'Hospital, Pau Ferran. La Fàtima també ens va destacar la figura femenina d'Estel Soley entre els altres benefactors. En les ceràmiques i relleus trobem ferradures i el sol amb tres estels en al·lusió a ells.

Hem de destacar el bon estat de conservació general d'aquest edifici del segle XVII i de l'enteixinat de fusta del sostre del claustre superior. És notable el simbolisme de les quatre gàrgoles principals: el bou, que representa

el poder, es troba al mig de l'ala del davant, on hi havia la direcció. El gos, a sobre del mateix portal de l'entrada, ens dona la benvinguda. A mà dreta, cara sud, el lleó vigila el dia. I a mà esquerra, a l'ala nord, un rat penat representa la nit.

La gran escala ens va permetre veure detalls com l'amplitud i comoditat d'accés, la pulcritud i cura que denoten els arrambadors de ceràmica decorada, els passamans de coure amb la seva acció bactericida, la il·luminació zenital i la ventilació.

Arribats al primer pis, al claustre s'obren les actuals sales de treball, cadascuna de les quals porta el nom d'un acadèmic il·lustre, algunes amb mobiliari original dels anys d'estada al Palau de la Generalitat.

Una porta condueix a la capella del segle XVIII, decorada amb pintures murals, amb una atmosfera barroca multiplicada per la penombra. Està dedicada a Sant Pau i la presideix un retaule flanquejat per quatre columnes salomòniques amb les figures femenines de l'Esperança i la Caritat. Al mig, un quadre representa la conversió de Saule, perseguidor de cristians, en l'apòstol Pau.

Entre les moltes sales, n'hi ha una que tenia un interès especial per nosaltres, com a amants de la nostra llengua, la dedicada a Pompeu Fabra, que va ser president de la Secció Filològica. La presideix el retrat que li va fer Ramon Casas, i recull llibres i documents originals del que fou definit com "el seny ordenador de la llengua catalana".

Des de les Normes Ortogràfiques de 1913 i la seva Gramàtica Catalana de 1918 fins el Diccionari de 1932, que seria l'únic que tindriem disponible durant més de 60 llargs anys fins que l'IEC va editar el de 1995.

En un plafó s'hi pot llegir aquest missatge: "Cal no abandonar mai ni la tasca ni l'esperança" [Prada, 1947]. Pompeu Fabra moriria l'any següent a l'exili, en aquesta vila de Conflent.

En aquesta sala vam fer la foto del grup, al davant del retrat del Mestre Fabra.

Ja tornant cap al gran claustre que forma el pati interior, passant per les dependències administratives on abans hi havia les cavallerisses, vam poder contemplar el fris noucentista de Josep Llimona que representa Catalunya, les Ciències i les Arts.

En sortint, ens vam dirigir al proper Centre de Cultura Contemporània de Barcelona (CCCB) per reflexionar sobre l'exposició Subúrbia, que esmentem en un altre article.

El matí el vam acabar, com no podia ser altrament, amb un dinar que recordarem especialment, en el proper restaurant Can Culleretes, dels més antics de Catalunya, fundat el 1786.

Aquell matí sí que es pot dir que vam anar a les arrels d'allò que som!

Enric Ossó

Visita a l'exposició SUBÚRBIA al CCCB

Sortint de la visita del dia 10 de maig que el grup de la Taula rodona pel Català vam fer a l'Institut d'Estudis Catalans, vam arrodonir el matí gaudint de les reflexions que proposa el Centre de Cultura Contemporània de Barcelona (CCCB) amb la magnífica exposició **Subúrbia, la construcció del somni americà**, que es pot visitar fins el 8 de setembre.

En l'imaginari de tothom figura com a sistema de vida desitjable l'*american way of life* que sobretot a partir de la II Guerra Mundial i mitjançant la literatura, la publicitat, el cinema (Hollywood), la TV, la música i la indústria de l'entreteniment van difondre uns valors i unes imatges (*soft power*) amb què hem crescut des de la postguerra.

L'exposició presenta un gran desplegament d'obres i reflexions de destacats creadors que analitzen els orígens i l'expansió del suburbi nord-americà i les seves implicacions polítiques, econòmiques, mediambientals, culturals, socials i psicològiques des de diversos punts de vista que ens ajuden a contemplar de manera crítica aquest estil de vida.

El Ford T féu possible el somni americà

Amb l'ajuda d'abundant material històric, fotografies, pintures, documentals de l'època, pel·lícules i sèries, novel·les i revistes, obres d'art, objectes quotidians i una entrevista, desfila la història del suburbi residencial americà i la seva expansió allà i aquí i ens submergeix en el paradís mental que el va impulsar, la mateixa matèria de què està fet el somni americà.

El seu objectiu és repensar el valor de les ciutats i els espais públics avui. Són llocs de memòria i estan carregades d'històries personals i col·lectives, però també són espais contradictoris i ambivalents. En aquest sentit, l'exposició explora la part fosca d'aquestes extenses zones residencials americanes amb alguns aspectes inquietants per causa de la inseguretat i els futurs postsuburbials que ens esperen.

Una última part tracta de la implantació, parcialment equivalent, de Subúrbia en la modalitat de les urbanitzacions fora ciutat a Catalunya, que ens permet reflexionar sobre quin país hem construït i cap a on hauria d'anar el futur.

L'exposició s'estructura en cinc àmbits: 1 La construcció del somni americà; 2 El *boom* de Subúrbia; 3 El malson residencial; 4 Postsubúrbia?; 5 La dispersió arriba a casa.

En un segon article desenvoluparem cada un d'aquests àmbits de l'exposició.

Enric Ossó

FESTA DE LA MÚSICA 2024

El passat divendres dia 21 de juny, a les onze del matí, tingué lloc en el nostre local el Concert i Festa de Fi de Curs del **Cor Ad libitum**, ofert als socis i sòcies de l'entitat i amb la participació d'algunes comptades cantaires, procedents del **Club Plaça Vallès** i de **l'AGG Creu Alta**.

En aquesta ocasió, també, vam comptar amb la participació de la cantant **Carne Sabaté** i les rapsodes **Anna Maria Carbonell** i **Royma Cantó**, conjuntament amb l'actor i consoci **Josep Maria Roviralta**.

Segons es va comentar en la presentació de l'Acte "...l'any 1976 el compositor francès **Joël Cohen** va proposar que la música sortís al carrer cada 21 de juny i cada 21 de desembre, aprofitant els canvis de solstici; però l'opció que millor va reeixir amb els anys, va ésser la primera de les convocatòries

que –a més– coincidia amb la fi del curs escolar i l'inici de l'estiu".

"... L'any 1982, l'aleshores ministre de Cultura **Jack Lang** ho va institucionalitzar per a tots els territoris de França i, degut al gran ressò que va obtenir la iniciativa, tres anys després, el **1985 i coincidint amb l'Any Europeu de la Música** es va declarar **Diada Europea de la Música** cada **21 de juny**". Nosaltres, modestament i d'ençà la nostra creació, ens hi hem adherit i solidaritzat, any rere any!

En l'edició d'aquest 2024, la idea va ésser que la música dialogués i fos transversal amb les arts escèniques, la poesia, la nostra catalanitat, el temps de flors, l'inici de l'estiu, l'amistat o el cantar plegats i que aquestes fossin les motivacions que omplissin l'acte, que es va desenvolupar seguit i sense interrupcions, podent aplaudir sempre que es desitgés, al final de cada actuació o recitat.

La fórmula triada per aconseguir aquest objectiu fou que el públic es deixés endur per la màgia d'estar dins d'una productora musical a qui s'havia encomanat l'organització de la Diada Europea de la Música i durant tot l'espectacle, varen demostrar que estaven fent tot el possible perquè l'esdeveniment fos tot un èxit; l'Anna Maria portant una "cantatrice", en Josep Maria contactant amb el Cor Ad libitum i el seu director i la Royma intercalant poemes d'amor, primavera i estiu.

En la darrera part d'aquest Concert-Espectacle sorprenent, la Música va prendre més protagonisme, amb un monòleg, cites musicals cèlebres i més actuacions del Cor, que semblaven improvisar-se sobre la marxa, donant un caire entusiasta a la proposta.

Un cop acabat el Concert, el Cor va convidar tots els participants i públic en general a un petit refrigeri i a brindar amb una copa de cava, pel digne colofó d'aquest curs, que –en termes generals– també ha estat ple de bones experiències.

Josep Olivella, director musical

RESULTATS DELS CAMPIONATS SOCIALS

BILLAR

CAMPIONATS 2023/24

- 1r Pere Miralles
- 2n Juanjo Fernández
- 3r Jaume Pujol

DÒMINO INDIVIDUAL

- 1er Julià Ruiz
- 2on Pere Garcia
- 3er Albert Castellví

DÒMINO per PARELLES

- 1rs Pere Miralles / Antoni Zea
- 2ns Antonio Gómez / Jaume Pujol
- 3rs Carme Nadal / Francesc Garcia

ESCACS

- 1r Joan Massana
- 2n Albert Castellví

MAHJONG

- 1rs Paquita Bonavila / Antonio Sucarrats
- 2ns Margarita González / Margarita Sallent
- 3rs Josep Maria Roviralta / Santiago Selvas

PARXÍS INDIVIDUAL

- 1r Julià Ruiz
- 2n Albert Castellví
- 3r Maria Inmaculada Romance

PARXÍS per PARELLES

- 1rs Vida Montalà / Joan Brugués
- 2ns Montserrat Aguilar / Paquita Bonavila
- 3rs Pepita Domínguez / Amalia Saldaña

PETANCA

- 1rs Francesc Martínez / Antoni Roca
- 2ns Josep Ferrer / Joan Deu
- 3rs Margarita Sallent / Margarita González

TENNIS TAULA - Primera categoria

- 1r Pere Serra
- 2n Josep Weisz
- 3r Josep Maria Roviralta

TENNIS TAULA - Segona categoria

- 1r Albert Adell
- 2n Antoni Sunyer
- 3r Joaquim Ferràndiz

POOL-8

- 1r Francesc Xavier Cervantes
- 2n Joan Martí
- 3r Miquel Puente

Felicitats per als premiats. **TAMBÉ FELICITATS** per a tots els participants!! Els campionats són la "vida" del dia a dia del local social.

Matins i tardes, hi hagi altres esdeveniments, o no... El local s'omple de vida amb els campionats. D'octubre a maig.

També congratular-nos del **NOU RECORD** assolit. Aquest curs, hem batut el rècord de jugadors. Efectivament, entre les 10 modalitats de jocs, hem assolit per primer cop el nombre de 90 inscrits (92). Persones físiques diferents. No repetits. Que han formalitzat 157 inscripcions en total. Impressionant. Gràcies a tots per l'esportivitat i interès! Seguiu així...

La Veu del Soci

BONS MINYONS

Tota la vida, tota la vida! Tota la vida dient-nos que hem de ser bons minyons. No et barallis amb el teu germà, nena. I ell, arrencant els cabells de la nina amb un somriure burleta. No cridis, nena!, no saltis, no facis soroll, o sigui, no molestis. Sigues bona nena, seu bé a taula, menja bé, comporta't! I les monges, ai, les monges! Que si s'ha de menjar amb mesura, que si no t'has de mirar què té la teva veïna, que si no t'has d'enfadar, que si has de parar l'altra galta... S'ha de fer la feina diligentment i amb un somriure. Has de ser generós i compartir les teves coses amb els teus companys. I veus la

teva companya, la que té les simpaties de les monges perquè és de casa bona, que porta l'entrepà de *paté de foie de canard*, que t'agafa el teu pobre rosegó amb una presa de xocolata i el llença per terra, i t'agafa pels cabells i et pren els exercicis de matemàtica. I no et queixis, perquè les monges et titllen de mentidera quan dius que els teus exercicis són els que ella ha entregat des-

prés d'haver esborrat matusserament el teu nom per escriure-hi el seu, i et fan pregar vint avemaries agenollada al mig del passadís central de la capella. Ai, la capella!, quin patir. Perquè el lloc de recolliment per definició era com un cau de torturadors. L'infern era arreu, darrere cada banc, amagat sota l'altar, sota la sotana del mossèn que feia missa. Era l'Amenança. Aniràs a l'infern si no et portes bé. Aniràs a l'infern si peques. Ai, els pecats! Luxúria, gola, avarícia, peresa, ira, enveja, supèrbia. Els sabies de carrera, malgrat que no entenguessis què volien dir. Quina luxúria podia tenir una nena de vuit anys? Quina avarícia pot tenir un nen? O peresa, quin nen té peresa a l'edat de córrer, saltar i jugar? Ara sí que en tenen, però és una peresa condicionada per les maquinetes. És horrorós veure una criatura de pocs anys que no es pot desprendre del mòbil del seu pare, hipnotitzat pels ninotets que corren i salten per ell a la pantalleta de colors.

Ai, la luxúria! No desitjaràs la dona del teu germà. I si desitges al marit de la teva germana? Pecat! La dona ha de ser pura! Si no, és puta! I si es presenta l'oportunitat, un home que et mira, que t'admira amb els ulls brillants, no, no, pecat!, és un home casat! L'infern! Aniràs a l'infern! I abaixes els ulls i deixes passar l'oportunitat i marxa, com el riu que passa, i ja no et tornaràs a banyar en aquella aigua. I el veus a ell, un home casat, fregant lleument, dissimuladament, possessivament, el maluc de la teva companya de feina, que somriu, lasciva, pensant en la rebolcada que li farà en poca estona, rebolcada pecaminosa, luxuriosa, extasiat, que gaudiran com si no hi hagués demà.

No has de voler pujar trepitjant els companys. I el teu company et trepitja despietadament, perquè no té escrúpols. Jo no ho faria mai, sóc bona nena, com em van ensenyar. I tota la vida treballant, tota, perquè et quedi una pensió minsa que perilla cada cop que algú del govern, sigui del color que sigui, esternuda. Ai, els polítics! Que te'ls creus, perquè a tu t'han ensenyat que no es pot mentir i et penses que algú que ha de manar el país no pot fer-ho, tampoc. Mentiders!, que et prometen que tindràs una vida millor, més còmoda, amb una vellesa regalada, amb viatges organitzats i les medicines gratis! Mentida! No hi ha res regalat, només el que ells ens prenen

com si hi tinguessin dret.

I ara sí que ja he begut oli, perquè ara que veig les coses clares, que m'il·lumina la sapiència dels anys, el cos ja no m'hi acompanya. I seguim igual que estàvem. Les monges!, no em puc creure que hagi de tornar a estar sota les faldilles de les monges! Nena no cridis, nena no et barallis amb la companya de quarto. Nena no mengis amb els dits, nena comporta't! Nena!, no et mengis el plat de la teva veïna! I què hi puc fer jo, si a ella li posen més musclos que a mi? Vull menjar coses bones, i no em deixen! Vull maduixes amb nata, un gelat de xocolata, una mona de sara per Pasqua! Vull quedar-me al llit si m'abelleix, vull prendre el sol a la terrassa del meu piset, i no estar tancada en aquest lloc infecte que fa pudor de vell! Iestic més que tipa de ser bona nena! Així que, prendré el kalaixnikov que guardo sota la cadira i RATA-TA-TA-TA, no en quedarà ni un.

I ja tens la iaia desdentegada de la 63, passadís amunt, agafant el bastó a mode d'arma de foc, i dient, RATA-TA-TA-TA, davant de les cares astorades dels cuidadors de la residència.

Sabadell, febrer 2020

Carme Falguera i Sanz

Col·laboracions

El Corner

EL VIRUS DE LES “ENCLOSURES”

Era un dia de novembre més gris i fred que de costum; les fulles dels plataners, dels oms i dels roures, començaven a cobrir Hyde Park com una catifa teixida a mà. Les últimes que es resistien aferrades als arbres, quan els raigs de sol aconseguien travessar la fina boira i colpejar-les, mostraven bells colors grocs, verds, ocres i vermellors. Per uns instants, aquest espectacle visual em permetia oblidar la situació que estàvem vivint i el virus que circulava per la ciutat des de feia mesos. En tancar els ulls, els meus sentits aguditzats i la meva imaginació em transportaven cap als boscos del Montseny on tantes tardors havia passat quan era petit.

De sobte un soroll estrany em va fer tornar a la realitat: un esquirol saltava àgilment per les branques d'aquells arbres centenaris mentre uns ànecs intentaven seguir-me de lluny amb la mirada. A pocs metres, els cignes i les oques es movien per a l'aigua del llac buscant les molles de pa que la mà d'una dona els donava des de la vora. Hi havia poca gent, i amb posat trist aquella dona continuava buidant d'una bossa les engrunes de pa que hi duïa, com si la companyia de les aus aquàtiques li fes més suportable la seva solitud.

Al Hyde Park la boira cada cop més intensa començava a envair-ho tot i després de meditar-ho dos segons vaig decidir-me per anar a voltar sense rumb pels carrers del centre que, com les darreres setmanes, estaven menys transitats i més silenciosos. Mentre caminava, mirava les persones, totes vestides amb colors foscos i llisos i amb mascaretes que els protegien la cara.

Sense adonar-me'n, la meva passejada em va anar portant a una zona de la ciutat que desconeixia. Al final del carrer en el qual em trobava s'albirava un pub irlandès obert que onejava hipnòticament una bandera tricolor. Em van

venir ganes d'entrar-hi; i hi vaig entrar.

Al darrere de la barra d'aquell pub hi havia un vell irlandès, que pel meu accent es va adonar de seguida que era català. L'home, molt amablement, va preguntar-me si venia de Barcelona, em va dir que l'estiu passat havia visitat la Pedrera, la Casa Milà i el Moll de la Fusta, i havia quedat encantat amb la gent de la ciutat. Em va proposar de provar un cafè irlandès, que preparava amb el millor whisky de tot Londres, una beguda espirituosa, em va dir. És un whisky que s'elabora a Dublín seguint la més pura tradició artesanal.

Aquell dia semblava que el cambrer tenia moltes ganes de parlar, un home gras, calb i barba pèl-roig, m'explicava que l'elaboració d'aquell whisky es feia amb el mètode original de maltejar i fermentar, es destil·lava en uns recipients de coure i després es mantenia durant almenys cinc anys en unes botes de roure. Decebut i amb un to una mica afligit

em va dir que amb la digitalització del món actual ja no es valora gens la feina artesanal. I mentre em preparava la beguda, que va definir com "el millor cafè de la ciutat amb el millor whisky del país", va començar a explicar una història.

Tot això de la globalització i de la fal·lera pel consum, em va dir, va començar amb les privatitzacions dels boscos del comtat de Bristol i dels voltants de Kent. Segons una antiga llegenda, fa molts anys, un virus va infectar els llops grisos que corrien per aquests boscos, un virus que va transmetre's amb rapidesa als caçadors i als llenyataires, i que un cop contagiats es varen convertir de sobte en unes persones egoistes, envejoses i avares, que no tenien cap mena de consideració ni de responsabilitat envers els altres.

Així és com va sorgir al s XVIII a la Gran Bretanya la mania de privatitzar les coses i es varen crear les *enclosures*, en privatitzar i cercar les terres comunals, unes terres que havien estat fins aleshores una reserva forestal, el refugi d'una gran diversitat d'aus i de mamífers i que havia servit per al sosteniment de la gent de tots aquells poblats més allunyats de les principals ciutats de la Gran Bretanya.

Aquests virus que va començar infectant els llops es va anar escampant amb rapidesa fins a arribar a Londres on els comerciants i els financers lon-

dinencs en contacte amb el virus, cada cop es varen fer més egoistes i cobdiciosos, i es va encomanar també a "l'economia de mercat". I es va continuar escampant, travessant el canal de la Mànega va arribar fins a Europa, s'estengué per Amèrica i pel continent asiàtic, infectant els hòldings, trusts i monopolis dels principals nuclis de poder econòmic d'Europa i dels Estats Units d'Amèrica.

El virus va aparèixer per primer cop als boscos de Bristol. Em va dir que s'alimentava de la nostra societat narcisista, seduïnt, manipulant i convencent la gent sense gaires escrúpols. El virus de les *enclosures* tenia una capacitat de contagi encara més gran que la dels coronavirus i això el feia especialment perillós per als essers humans.

Quan la primera glopada de la beguda va entrar a la meva boca, una explosió d'aromes va impregnar cada racó del meu cos. La veritat és que la beguda em va reconfortar i era el que necessitava, tot i que, després de tantes històries i parafernàlies, s'havia refredat. Pocs minuts després, quan em dirigia a pagar el cafè deixant una bona propina, el propietari em va dir que li havia caigut molt bé i que em convidava; jo li vaig prometre que en la pròxima visita a la ciutat hi tornaria.

Dos anys més tard, també era un mes de novembre, vaig intentar tornar al pub, però per la meva sorpresa a la porta del local hi havia un cartell d'obres ple de pols que anunciava una pròxima obertura d'una tenda de videojocs; vaig intentar preguntar als operaris i als veïns si sabien on podia localitzar el propietari del pub irlandès, però, per la meva sorpresa, tothom em va dir que feia més d'un any que el propietari després de rebre un atac d'uns quants llops, havia tancat el pub per dedicar-se al mercat immobiliari i a les finances.

Joan Martí Masias

D'AHIR I D'AVUI

100
Joan
Salvat-Papasseit

Quan parlem amb algú i li preguntem, amb confiança, pels seus amics, la resposta generalment és aquesta:

Jo d'amics, amics, pocs; de coneguts i saludats, molts.

Josep Pla distingia sempre entre amics, coneguts i saludats. Els primers deia que es poden comptar amb els dits d'una mà; de coneguts i saludats, els que vulgueu.

Personalment us puc dir que hi estic d'acord, encara que en la meva ja dilatada vida confesso que d'amics, sota el concepte que tinc de l'amistat, en comptaria un fotimer, és a dir, una gran quantitat. Aclareixo: tots encabits a casa meva, a la biblioteca, esperant que jo els vagi a visitar, cosa que faig quasi diàriament, ja que sempre tenen coses per explicar-me.

Aquí n'esmentaré una mostra, no tots, perquè no hi cabrien en tot aquest article. Seguint l'ordre alfabètic: Vicent Andrés Estellés, Avel·lí Artís (Tísner), Josep Maria Ballarín, Paco Candel, Joan Coromines, Francesc Ferrer i Gironès, Joan Fuster, Raimon Galí, Josep Maria Llompart, Miquel Martí i Pol, Ovidi Montllor... i així fins arribar a en Lluís Maria Xirinacs.

Tots aquests amics silenciosos *en un moment o altre de la seva vida, generació rere generació han lluitat i s'han esforçat perquè el nostre país pugui*

viure amb dignitat, goig, llibertat i normalitat. Ens donen moral i ens recorden que som un poble amb una base sòlida, que venim de lluny i que hauríem de voler anar molt més lluny, tal com ens recorda David Pagès i Cassú en el diari de Girona del 3 d'octubre de 2017 dins el seu llibre **Bones Llabors**.

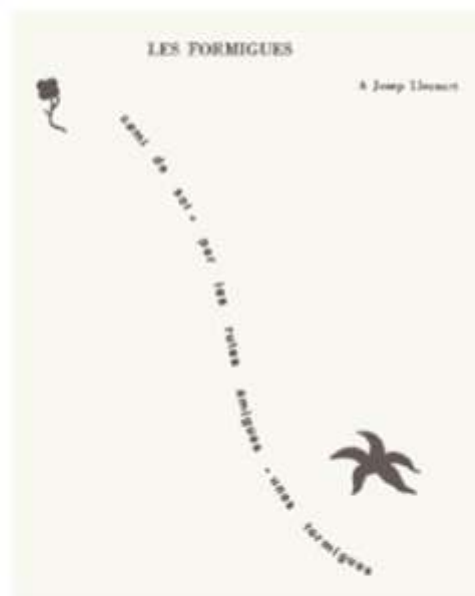
Entre aquesta llarga llista d'amics, només encetada, voldria destacar-ne un, del qual enguany, 2024, hom celebra el centenari de la seva mort: Fou un personatge singular, un activista cultural, que morí molt jove a causa d'una tuberculosi. Ens deixà principalment un conjunt d'articles i manifestos, però sobretot una destacada obra poètica de gran rellevància. Faig referència a **Joan Salvat-Papasseit (1894-1924)**.

L'obra de Salvat-Papasseit mostra l'evolució de la poètica avantguardista a Catalunya: des dels orígens modernistes fins a la pràctica avantguardista més incisiva per anar a parar a la utilització de fórmules pròximes a les de la "poesia pura". Salvat començà a escriure en castellà (1915) articles ideològics (signà com a "Gorkiano" i llançà la revista "Un Enemic del Poble"). Foren uns anys de vacil·lació entre l'ofici d'articulista polític-moralista, per la seva condició obrera, i l'ofici de poeta que inicià el 1917.

Va publicar el seu primer llibre de poesia el 1919: *Poemes en ondes hertzianes*, seguit per *L'irradiador del port i les gavines* (1921), *Les conspiracions* (1922), *La gesta dels estels* (1922), *El poema de la rosa als llavis* (1923) i, pòstumament, *Óssa Menor* (1925).

Heus aquí una mostra de la seva obra poètica:

Poemes en ondes hertzianes (1919) i **L'irradiador del port i les gavines** (1921) són els llibres més avantguardistes pel que suposaven de trencament amb les formes clàssiques.

Camí del sol - per les rutes amigues - unes formigues

Nadal A Emili Badiella
*Sento el fred de la nit
i la simbomba fosca
Així el grup d'homes joves que ara passa cantant.
Sento el carro dels apís
que l'empedrat recolza
i els altres qui l'avencen tots d'adreça al mercat
Els de casa a la cuina
prop del braser que crema
amb el gas tot encès han enllestit el gall
Ara esguardo la lluna que m'apar lluna plena
i ells recullen les plomes
i ja enyoren demà
Demà posats a taula oblidarem els pobres
-i tan pobres com som-
Jesús ja serà nat
Ens mirarà un moment a l'hora de les postres
i després de mirar-nos arrencarà a plorar*
L'irradiador del port i les gavines, 1921

Les conspiracions (1922) és un parèntesi en la seva producció. Els vuit poemes que integren el llibre són poemes d'afirmació patriòtica, en els quals substituï les tècniques avantguardistes per unes altres de clàssiques i populars més adequades a la seva intenció de combat.

*Ampla és Castella, i com un palmell
té la durícia d'aixecar l'espasa.
El braç és las* i no el mena cervell; *fatigat
la gola és seca i la set no li passa.*

*Terra dels Terços petjadors de lleis
que imposaven amb sang llur llei estranya,
ampla és Castella, sepulcre de reis,
malavirança a la Marca d'Espanya. *(Marca hispànica)*

*Sota els pollancs l'ombra encara es marceix
del mal que ha fet amb la seva tonada;
sorolls de focs i esperons, i l'escreix
amb què els cavalls soterraven l'estada.*

*Ampla és Castella, el seu ressò un gemec,
té la sordesa de massa escoltar-se.
La veu dels ibers és ronca d'ofec
i ella no els sent: només vol rebolcar-se.*

A **La gesta dels estels** (1922) Salvat continuà el procés de mitificació de la realitat que insinuava en els altres llibres (peixateres, obrers, l'home dels diaris, els veïns, el vigilant). Els poemes, subjectius i impressionistes, segueixen els plantejaments de la cançó popular, més vàlids per als seus propòsits que no pas els avantguardistes. No obstant això, n'utilitzà encara algunes tècniques: eliminació de la puntuació, vers trencat, parèntesis, majúscules).

Mester d'amor

*Si en saps el pler no estalviïs el bes
que el goig d'amar no comporta mesura.
Deixa't besar, i tu besa després
que és sempre als llavis que l'amor perdura.
No besis, no, com l'esclau i el creient,
mes com vianant a la font regalada;
deixa't besar -sacrifici fervent-
com més roent més fidel la besada.
¿Què hauries fet si mories abans
sense altre fruit que l'oreig en ta galta?
Deixa't besar, i en el pit, a les mans,
amant o amada -la copa ben alta.
Quan besis, beu, curi el veire el temor:
besa en el coll, la més bella contrada.
Deixa't besar
i si et quedava enyor
besa de nou, que la vida és comptada.*

La gesta dels estels, 1922

El poema de la rosa als llavis (1923) és la història d'un amor entre una noia ingènua, "aprenenta", i el poeta, "mestre d'amor". Es tracta d'un amor simple, sexual, que adquireix la seva dimensió lírica precisament per la senzillesa i la llibertat amb què és expressat.

Si la despullava

*Si la despullava
oh, la meva amor!
un botó que queia
ja em donava goig
-ara la bruseteta
i el cinyell tot pret,
mel rosada i fresca
la sina després:
al mig de la toia
clavellets vermells:*

La rosa als llavis, 1923

Óssa Menor, publicat pòstumament el 1925, és un recull molt heterogeni que conté poemes de diverses èpoques, de temàtica i formes ja conegudes; és nova, però, la presència obsessiva de la mort. Finalment, no lluny de la poesia, cal parlar d'*Els nens de la meva escala*, recull de proses poètiques aparegudes al setmanari infantil "La Mainada", on Salvat-Papasseit sublimà la infantesa i l'elevà a categoria de mite.

P.D. Per als amants de la música us deixo la discografia existent de tots els seus poemes musicats per diversos cantants durant l'època de la Nova Cançó.

Discografia

- SERRAT, Joan Manuel:** *Res no és mesquí*. Edigsa, 1977 (CD magistral)
- MONTLLOR, Ovidi:** *Salvat-Papasseit per Ovidi Montllor*. Edigsa, 1975. (CD singular)
- PALAU I FABRE, Josep; SARSANEDAS, Jordi:** *Joan Salvat-Papasseit, poemes*. Edigsa, 1964.
- RIBALTA, Xavier:** *De Papasseit a Léo Ferré*. Castellar del Vallès: Picap, 2002.
- LLUÍS LLACH:** *La casa que vull*. Madrid: BMG Music Spain, 2004. (CD sentimental)

Albert Estrada i Farreras

De Tommy Kavanagh de Wikipedia en anglès

ENYORANCES D'UN AHIR LLUNYÀ

Com a preàmbul crec oportú narrar en aquesta ocasió qüestions d'utilitat extretes en part de lectures, conductes i principis contrastables de dos rellevants historiadors: Franz Kafka i Epictet. Ambdós han sabut vaticinar maneres formals de cercar la felicitat [dit en termes filosòfics] eclipsant el tèrbol present i albirant el futur.

Kafka (1883-1924) es doctorà en Dret el 2006. El mes de juny d'enguany, 2024, es compleix el centenari del seu decés. Va predir i testimonià l'opressió, l'angoixa, l'estrés. La seva literatura captura la realitat sense estar exempta de ficció, però resolta de forma magistral amb símbols i acudits breus un tant grotescs. El seu temperament dinàmic i profètic ho simbolitza aplicant-lo a situacions socioculturals embolicades, refermant que el poder de la burocràcia anul·la la facultat individual de les persones. Els mites que va crear són fonamentalment ètics i oposats al sistema capitalista. Creixé sota la influència de tres cultures [jueva, txeca i alemanya]. Tenia una personalitat complexa i una salut delicada, i morí de tuberculosi. Les seves germanes van ser gasejades a Auschwitz en l'Holocaust.

Franz Kafka

L'altre personatge que comento és el grec Epictet, nascut a mitjan segle I. Fou, primer esclau i després filòsof. Va teoritzar cinc principis de l'estoïcisme (ser desapassionat i avinent amb la virtut i la reflexió), cercant una forma de vida feliç:

1r - Acceptar la realitat sense pretendre que les coses passin com tu vols. Resistir-se als problemes és inútil i ens condueix al desencís.

2n - Aprendre a desfer-se de les preocupacions. No és el que et passa sinó com t'ho prens. El dolor i el sentiment venen del que ens diem a nosaltres mateixos i de veure amb ansietat i por la incertesa del més enllà.

3r - Fidelitzar la llibertat i no els desitjos. Sentir desafecció pel que és material ens fa lliures. L'objectiu és combatre-ho. Una hipòtesis popular diu: No és més feliç qui més té sinó qui menys desitja.

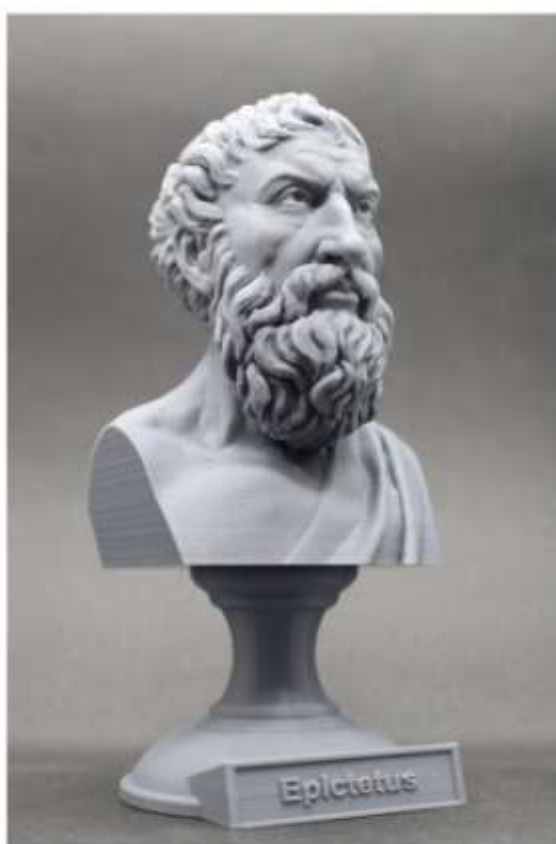
4t - Ser agraït. Prestar més atenció a les petites coses com la salut, la família i les amistats.

5è - Concentrar-se en el que es pot controlar. La disciplina forma part de tots els principis. I, si bé no podem controlar el destí, sí que podem dominar les nostres decisions, accions i actituds.

CONCLOC: Una existència que no és vida és, doncs, un mer existir. No pot haver-hi un canvi de rumb orfe de valentia, determinació i un sentit clar d'on venim i cap on volem anar.

Josep Cascales

Juny del 2024

Epictet

4. TOT PLEGAT, MÉS TRIST

(Octubre de 2020)

Ja hi hem passat per aquí. Ja sabem de quina manera les gasta aquesta temporada de semi confinament i inactivitat ciutadana. Està essent un calc força igual de la primera. Abans era novetat. Tots estàvem a l'espera del que podria passar. No era massa desesperant. Però ara, fins i tot ens treu les ganes de fer allò que està permès i ens minva les possibilitats d'eixorir-nos dins la tristor que ens envaeix.

Per acabar-ho d'adobar, d'aquí a cinc dies caldrà aplicar la desventura que els més savis van determinar que es fes cada mig any: posar i treure una hora del rellotge. I ara toca posar-la. Una hora més per dormir. Sortirà el sol més d'hora, això sí, però a les sis de la tarda quasi bé ja serà fosc. Més trist, tot plegat.

Les cues als establiments tornen a estar a l'ordre del dia. Un espavilat que es vol colar i s'emporta la bronca dels que esperen. La caixaera que et demana amablement que et posis el gel hidratant a les mans. Les estanteries del paper de vàter que tornen a estar buides. La veïna que et saluda i, com que no s'ha tret les ulleres de sol, quasi que no la reconeixes.

Quan ets a casa de nou, recordes que t'has deixat el pernil dolç per fer bi-quinis. Tornes a baixar al súper i quan ets al carrer t'adones que no portes

la mascareta. Tornes a pujar a buscar-la. I, abans de tornar a baixar et fa tanta mandra anar-hi que penses que ja faràs els biquinis demà. Llavors, penses que haves d'anar a la farmàcia a buscar "gelocatils". T'ho repenses i, finalment, baixes. Farmàcia i súper. I de passada agafes el diari de l'estanc. I quan ja tornes a enfilat cap a casa, t'autoconvences que has fet el que tocava, has guanyat temps i quedes més tranquil amb tu mateix.

S'està ennuvolant. Millor. Haver-se de quedar a casa amb mal temps, és menys feixuc que no pas amb una tarda radiant, tot i que com ja ha quedat anotat més amunt, a les 6 s'enfosqueix força el dia i aleshores amb la fresca de tardor que ens ha vingut, no hi ha res com ser a casa, llegint, escrivint i encenent una estona la tele.

Pel carrer no es sent gens de brogit a aquesta hora, són tocades les vuit del vespre. Tot va amainant de cara a l'inici de l'hora de confinament. A les 10 tots a casa i fins les 6 de l'endemà, per anar a treballar o fer quelcom urgent —per una i altra cosa es necessita un justificant oficial, que hom es pot baixar d'internet i imprimir-lo puntualment per si els "gendarmes" te'l demanen. Ha de ser creïble i comprovable, perquè sinó et pot caure un "pal" d'aquells més cruels, impensables, i que fa força mal a la butxaca.

Ja veieu, doncs el panorama. No s'esperen massa bones notícies d'aquí a final d'any. Estarem a l'aguait de tot el que ens vagin anunciant, però pinten bastos. Tothom està més o menys desanimat. Notes mitges males cares per darrere la mascareta i en definitiva es nota molta diferència d'ambient, de caràcter, de ganes de fer coses, de fer vida normal.

Tot plegat, ben trist...

Manel Pont

País Basc

Bretanya

Edita: A.J.P.BS c/ Can Puiggener, 1 baixos 08208 Sabadell
Telèfon: 93 716 69 72 A/e: jubilatbs@bssenior.org
WEB: <https://bssenior.org>

Impressió:

Col·laboren:

